

СЪВРЕМЕННИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПОДХОДИ, ИНТЕРАКТИВНИ МЕТОДИ И ФОРМИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК В 5. – 7. КЛАС

Добринa Георгиева Велинова

Обучението по български език съдейства за усъвършенстване на първата компетентност от ЕРР *Общуване на роден език*, създава предпоставки за развиване на трансверсални компетентности, свързани със самостоятелно учене и ориентиране в нарастващия поток от информация, придобиване на способност за критическо мислене, проява на творчество, социални и граждански компетентности, културни компетентности.

Обучението по български език постига

1

**Овладяване на
езика и
развитие на
речта, чрез
които се
извършва
социализация
на личността**

2

**Развитие на
мисленето,
въображението
и паметта на
учениците**

3

**Придобиване
на културна и
социална
грамотност**

Технология на обучението по български език – цел:

- да направи ученето по-лесно и достъпно;
- да преодолее задълбочаващото се противоречие между разширяващия се обхват на компетентностите, необходими за социална реализация, и ограничените възможности на подрастващите;
- да постигне ефективен учебно-възпитателен процес, като използва подходящи подходи, методи и форми на обучение.

Как да се постигне това?

Отговорът е:

- чрез реализиране на нов тип взаимоотношения с учениците;
- чрез възприемане на нови умения по отношение на подхода, поставящ в центъра на обучението обучаемия;
- чрез споделяне на добри педагогически практики.

Основни подходи

```
graph TD; A[Основни подходи] --- B[Личностно ориентиран]; A --- C[Компетентностен]; A --- D[Интердисциплинарен]; A --- E[Фасилитаторски];
```

Личностно
ориентиран

Компетентностен

Интердисциплинарен

Фасилитаторски

Личностно ориентираният подход предполага съобразяване с интересите, възможностите и предпочитанията на учениците, предполага хуманно отношение и любов към детето, дълбоко познаване на неговата личност. Учителят и учениците работят в сътрудничество за постигане на общите цели. Личностно ориентираната технология на обучение се характеризира с това, че ориентира дейността на учителя към използването на ресурси за повишаване на активността и самостоятелността на учениците. Този подход се постига чрез реализирането на проектно базирано обучение, чрез прилагането на интерактивни методи на обучение.

Проектното обучение се прилага със следните цели:

- Поддържане на мотивацията за учене
- Развитие на презентационни и комуникационни умения
- Развитие на изследователските способности
- Начин за рационално и конструктивно учене
- Оценка на уменията на учениците

Учениците от клуб „Млад журналист“ създават училищен вестник, в който включват информационни бележки, свързани с живота на училището; репортажи от училищни мероприятия; събират произведения за рубриката „Млади таланти“ (стихотворения, разкази, рисунки); съставят обява, афиш (учениците рекламират предстояща театрална постановка по изучавано произведение – „Немили-недраги“, „Радини вълнения“).

В раздела „Състав на българския език“ (домашни и чужди думи, чуждици, остарели думи, жаргонни думи) учениците работят по проект:

- Записване на изрази от ученически жаргон.
- Записване на остарели думи – историзми (от уроците по история).
- Изследване на надписите по магазините и кафенетата – български думи и чуждици; изрази от всекидневната употреба.
- Записване на диалектни думи и изрази (от селата).

Чрез **интердисциплинарния** подход в обучението се постига взаимодействие между учебните дисциплини; знанията, уменията и компетентностите придобиват комплексен характер.

В пети клас се реализира интердисциплинарен изнесен урок по български език и математика в банка. На учениците е обяснено как се изчислява лихвен процент, след това получават задача, разделени в групи, да съставят задачи с процент и да определят главни и второстепенни части в съставените изречения.

В шести клас се реализира изнесен интердисциплинарен урок по български език и „Човек и природа“ в Метеорологична обсерватория – гр. Хасково. Учениците се запознават нагледно как се прави прогнозата за времето, а получената информация използват, за да създадат научен текст във връзка с обучението по български език.

Чрез отварянето на образователната среда се поддържа жив контакт между участниците в педагогическото общуване, създават се силни емоционални преживявания, учениците са поставени в центъра на обучението, формират трансверсални компетентности като критическо мислене, проява на творчество, способност за изразяване на собствено становище и приемане на становището на другите.

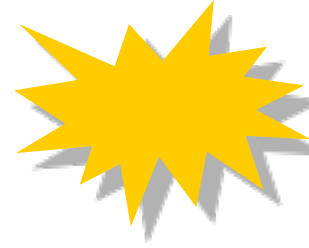
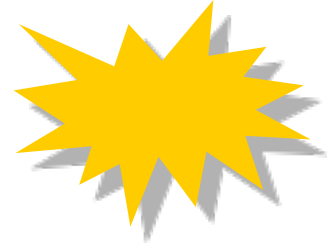
Реализирането на интердисциплинарни изнесени уроци води до отваряне на образователната среда и до нейното синергетизиране.

Фасилитаторски подход. Ролята на фасилитатора е на помощник, който обсъжда с учениците очакваните резултати и помага, когато е необходимо. Учителят фасилитатор насърчава общуването в групата, подтиква учениците към сътрудничество и взаимопомощ с цел постигане на по-висок резултат. Така се преминава от състояние на пасивност към състояние на активност. Учениците сами конструират знанията си чрез активизиране на минал опит. Така те придобиват умения да оценяват ценността на придобитите знания, придобиват рефлексия.

Компетентностен подход

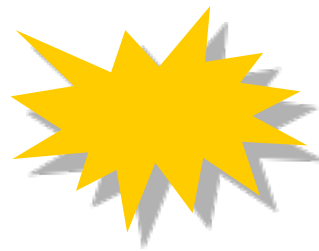
Чрез компетентностния подход в обучението се създават условия за овладяване на комплекс от компетентности, осигуряващи потенциал и способности за устойчива и ефективна жизнена дейност в условията на съвременното усложнено социално-политическо, пазарно и информационно пространство. Оттук произтича синергетичната насоченост на компетентностния подход.

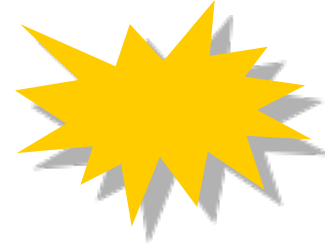
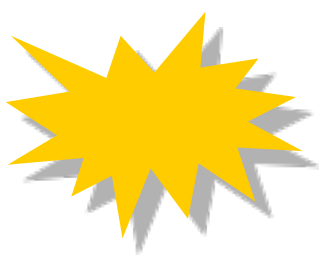
Чрез изследователските подходи се развиват критическото мислене, творчеството, решаването на проблеми, вземането на решения, инициативността и др. Тези компетентности стоят в основата на всички социални умения и способности. Те се формират у подрастващите в резултат от училищното образование. Целта на обучението по български език е именно постигането на тези компетентности.

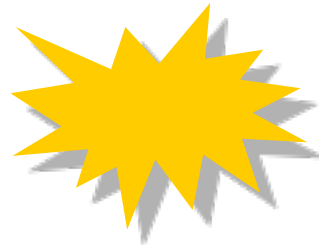
С цел формиране на активни творчески личности в обучението по български език се прилага система от т.нар. интерактивни методи на обучение:

- **ситуационни задачи** – често се използват за развитие на речевите умения на учениците;
- **обърната класна стая** – това е модел, при който урокът в клас и домашната работа сменят своите места. Уроците за нови знания се подготвят от учениците самостоятелно вкъщи, а в час се правят упражнения и се дискутират проблеми.
- **смяна на ролите.**

- **работа в групи** – във връзка с изучаване на жанра *интервю* в 7. клас учениците, разделени в групи, получават задача да влязат в ролята на интервюиращ и известна личност от шоубизнеса, спортист или политик. Групите се оценяват взаимно относно комуникативно-речевите умения и проявата на толерантност в общуването. Това допринася и за формирането на нравствена позиция у учениците.
- **съревнования** – състезанията дават възможност за сравнение на постиженията и подтикват към саморазвитие и самоусъвършенстване.

В резултат на използваните методи се постига:

- Развитие на творческото мислене и креативността на учениците.
- Ученикът е в активна позиция, дава се възможност за самостоятелно търсене и откриване, анализиране и представяне на информация.
- Прерастване на модела с управление от страна на учителя в модел на съуправление: учител – ученик и ученик – ученик.

Извънкласните и извънурочните форми са естествено продължение на урока – вътреучилищните състезания: „Аз зная български език“, „Умни, сладкодумни“, „Езикова щафета“. Тези състезания се организират в три кръга. Всеки клас сформира свой представителен отбор. Отборите от четирите класа мерят сили, като решават кръстословици, решават задачи за редактиране на текст, определят видовете изречения по състав. Конкурентната среда подтиква учениците към самоизява и увереност в собствените сили, учениците са мотивирани да се самоусъвършенстват.

Извънкласни и извънурочни форми

➤ **Формиране на комуникативно-речева компетентност**

➤ **Полезни за решаване на личностни и междуличностни проблеми**

➤ **Възможност за проява на творчество, себеизразяване и себедоказване**

В резултат на приложените методи, технологии и подходи на обучение се постигат следните резултати:

За обучаемия:

- Повишена мотивация за обучение и стремеж за развитие
- Постигане на по-високи резултати в обучението
- Удовлетвореност от вложените усилия
- Придобиване на саморефлексия

За образователната парадигма:

- Внедряване и мултиплициране на постигнатото

В резултат на променената образователна среда учениците повишават своя успех и постигнатите компетентности. Тези, които участват активно, постигат почти два пъти по-висок успех и по-голяма изява на компетентности в сравнение с по-слабо активните. Тези резултати се потвърждават и от резултатите от НВО – 2017 година.

ГАЛЕРИЯ

БЛАГОДАРЯ ВИ ЗА ВНИМАНИЕТО

ЗАТРУДНЕНИЯ
В УЧИЛИЩЕ?

